

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля Юрій БІДЗІЛЯ

« 30 » *березня* 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Освітня програма	Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** спеціалізації **035.01 Українська мова та література** освітньої програми «Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність».

Розробники:

Бедзир Наталія Прокопівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янської філології та світової літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Демчик Марта Іванівна, старший викладач кафедри слов'янської філології та світової літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії _____

Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –2	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 60	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 2	2-й	2-й
	Лекції:	
	20 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	10 год.	–
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	30 год.	50 год.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» (періоди Середньовіччя та Відродження) є засвоєння здобувачами на теоретичному і практичному рівні знань про своєрідність словесного мистецтва Середньовіччя та Відродження, розуміння шляхів розвитку літератур цього періоду, процесів формування жанрів і стилів прози, лірики, драматургії у творчості визначних митців та визначення їхнього впливу на розвиток світової та української літератур для подальшого застосування їх у галузі філології та суміжних спеціальностей, у різних сферах професійної і соціальної діяльності, в індивідуальній літературній творчості.

Завдання (згідно з вимогами освітньої програми підготовки здобувачів першого/бакалаврського рівня вищої освіти) полягає в такому:

– ознайомити здобувачів з вершинними літературними явищами, біографіями видатних майстрів художнього слова Середньовіччя та Відродження, сформувати навички критичного літературознавчого аналізу для втілення у подальшій професійній діяльності;

– визначити основну проблематику, жанрове розмаїття, тематичні особливості літератури Середньовіччя та Відродження, показати її зв'язок з духовним розвитком суспільства, розкрити знакові надбання кожної з літератур у всьому розмаїтті літературних жанрів та стилів.

– опанувати навички самостійної роботи з літературно-критичними джерелами: статтями, монографіями, підручниками, енциклопедіями, довідниками, інтернет-ресурсами для використання у науково-дослідній, інформаційній та документознавчій діяльності.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Історія зарубіжної літератури. Періоди Середньовіччя та Відродження» за спеціальністю **035.01**

Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, теорії та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов науково-дослідницької діяльності.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність бути критичним і самокритичним.

ПК 6. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ПК 8. Здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний лінгвістичний, літературний матеріал; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно із сучасними вимогами та репрезентувати результати наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом.

ПК 10. Здатність управляти інформацією; здатність працювати самостійно; готовність здійснювати перевірку процесів збору, аналізу і систематизації інформації на основі різних її джерел (спеціалізованої літератури, ЗМІ, перспективного наукового, творчого досвіду тощо).

ПК 11. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів та жанрів.

ПК 12. Здатність використовувати у професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Історія зарубіжної літератури. Періоди Середньовіччя та Відродження**» є опанування навчальної дисципліни освітньої програми ОК 10. Історія зарубіжної літератури (Період античності).

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення навчальної дисципліни «**Історія зарубіжної літератури**» (періоди **Середньовіччя та Відродження**) повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й	ПРН 2

систематизувати.	
Організувати процес свого навчання й самоосвіти.	ПРН 3
Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.	ПРН 4
Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.	ПРН 8
Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).	ПРН 13
Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН 15
Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН 16

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» (Періоди Середньовіччя та Відродження):

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<i>Уміє</i> ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	ПРН 2
<i>Здатний</i> організувати процес свого навчання й самоосвіти.	ПРН 3
<i>Розуміє</i> фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.	ПРН 4
<i>Знає і розуміє</i> систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.	ПРН 8
<i>Уміє</i> аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).	ПРН 13
<i>Уміє</i> здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН 15
<i>Знає і розуміє</i> основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, <i>уміє</i> застосовувати їх у професійній діяльності.	ПРН 16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби та критерії оцінювання, методи демонстрування результатів навчання

Засобами та критеріями оцінювання, методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Виконання завдань із аналізу текстів.
2. Написання рефератів.
3. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.
4. Написання модульних контрольних робіт.

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; написання рефератів; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2					30	50	100
10	10							

T1, T2 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T3	T4	T5				35	50	100
5	5	5						

T3, T4, T5 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	2	20	3	15
Презентація	1	10	1	15
Реферат, доповідь	1	10	1	15
Аналіз тексту	1	10	1	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з трьох блоків завдань.

Перший блок (1–20 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1–20 балів) містить тестові завдання.

Третій блок (1–10 балів) містить тексти з вивчених за програмою періодів розвитку зарубіжної літератури для літературознавчого аналізу.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала ECTS	Диференційована Шкала	Недиференційована Шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувачі, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 б. Здобувач, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0–34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю поліпшити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого поліпшення здобувач до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсів) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як із теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «зараховано» (90–100 балів, А) заслуговує здобувач, який досяг таких результатів: всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; самостійно виконує завдання, передбачені програмою; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений із додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявляє творчі здібності і використовує їх у вивченні навчально-програмового матеріалу, демонструє нахил до наукової роботи;

оцінку «зараховано» (82–89 балів, В) заслуговує здобувач, який досяг таких результатів: повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «зараховано» (74–81 бал, С) заслугоує здобувач, який досяг таких результатів: у цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «зараховано» (64–73 бали, D) заслугоує здобувач, який досяг таких результатів: знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «зараховано» (60–63 бали, E) заслугоує здобувач, який демонструє такі результати: володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незараховано» (35–59 балів, FX) виставляється здобувачеві, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незараховано» (35 балів, F) виставляється здобувачеві, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення цієї дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Література Середньовіччя

Тема 1. Поняття історичного та культурного Середньовіччя. Періодизація літератури середніх віків. Напрями і жанри в літературі Середньовіччя. Раннє Середньовіччя.

Тема 2. Словесність безслідно зниклих племен – скіфів, готів, галлів, венетів, антів, гепідів. Архаїчний героїчний епос. Література Ірландії (кельтський епос). «Книга Бурої корови» – XI ст., «Лейнстерська книга» – XII ст. «Саги Уладського циклу», «Саги про Фінна» (приписують Оссіану). Саги про героя Кухуліна. Література Ісландії (скандинавський епос). «Старша Едда», «Молодша Едда» (перекази міфів Сноррі Стурлуссона, XIII ст.). Скандинавські саги, поезія скальдів. Епос англосаксів. «Пісня про Беовульфа».

Тема 3. Література Зрілого Середньовіччя. Класичний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Слово о полку Ігоревім».

Тема 4. Світська література Зрілого Середньовіччя. Новаторство і своєрідність творчості вагантів. Лицарська культура та література. Поезія трубадурів (Бернарт де Вентадорн), труверів, міннезінгерів (Вальтер фон дер Фогельвейде). Лицарський роман. Цикл про легендарного короля Артура (Кретъен де Труа, Вольфрам фон Ешенбах).

Тема 5. Література середньовічного міста. Фабліо і шванки. Анімалістичний епос «Роман про Лиса». Проблематика алегоричного «Роману про Троянду». Театр у середньовічній культурі. Літургійна драма. Троп, гімн, секвенція. Зерцало, проповідь, видіння. Містерія. Мораліте. Фарс. Міраклъ.

Модуль 2. Література доби Відродження

Тема 1. Умови виникнення Відродження в Європі. Гуманізм як філософія та естетика Ренесансу. Натурфілософія та пантеїзм ренесансної культури. Роль античності у формуванні культури Відродження. Періодизація епохи Відродження. Характерні риси Ренесансу як напрямку літератури. Особливості поезії, малої прози та роману Відродження.

Тема 2. Відродження в італійській літературі. Данте Аліг'єрі – передвісник епохи Відродження. Життєвий і творчий шлях поета. Збірка «Нове життя». Художній зміст «Божественної комедії» Данте. Значення творчості Ф. Петрарка. Дж. Бокаччо як батько європейської новели.

Тема 3. Література доби Відродження у Франції, Німеччині та Нідерландах. Франція доби Ренесансу (XVI ст.). Виклик середньовічному світосприйманню в поезії Франсуа Війона («Малий заповіт», «Великий заповіт»). Маргарита Наваррська («Гептамерон»: композиція, психологізм). «Гаргантюа і Пантагрюель» Франсуа Рабле – вершина французької гуманістичної літератури. Діяльність літературного об'єднання «Плеяда». П'єр де Ронсар та його сонети.

Література німецького та нідерландського Відродження. Творчість Ульріха фон Гуттена, Мартіна Лютера. Бюргерська і народна література («Тіль Ейленшпігель», «Доктор Фаустус»). Ганс Сакс («Комедія про терплячу й послушну маркграфиню Грізельду»), Себастьян Брант («Корабель дурнів»). Еразм Роттердамський («Похвала Глупоті»).

Тема 4. Відродження в Англії. Хронологічні межі, загальна характеристика. Представники. Творчість Дж. Чосера, Т. Мора та К. Марло. Вільям Шекспір. «Шекспірівське питання». Три періоди творчості. Характеристика жанрів п'єс Шекспіра. Синтез трагічного і комічного, високого і низького, багатство образних засобів. Історичні хроніки.

Трагедії Шекспіра «Гамлет», «Макбет», «Король Лір», «Отелло». Шекспірівські комедії. Романтичні комедії: «Багато галасу з нічого», «Сон літньої ночі», «Дванадцята ніч».

Тема 5. Відродження в Іспанії. Хронологічні межі. Національна своєрідність. Жанрове розмаїття поезії та драматургії. Творчість Лопе де Вега. «Драма «Фуенте овехуна». Творчість Мігеля Сервантеса де Сааведри. Роман Сервантеса «Дон Кіхот» як антилицарський роман та соціальна сатира. Характеристика образів Дон Кіхота та Санчо Панси. Значення роману в контексті світової літератури.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Кількість годин				
	Форма навчання: денна						Форма навчання: заочна				
	Ус о	У тому числі					У тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	Усього	лекції	практичні	лабораторні	Інд. роб.
Модуль 1. Література Середньовіччя											
Тема 1. Поняття історичного та культурного Середньовіччя. Періодизація літератури середніх віків. Напрями і жанри в літературі Середньовіччя. Раннє Середньовіччя.	5	2				3		2			5

Тема 2. Героїчні епоси. словесність безслідно зниклих племен – скіфів, готів, галлів, венетів, антів, гепідів. Кельтський епос. Література Ірландії. «Книга Бурої корови» – XI ст., «Лейнстерська книга» – XII ст. «Саги Уладського циклу», «Саги про Фінна» (приписують Оссіану). Література Ісландії (скандинавський епос). «Старша Едда», «Молодша Едда» (перекази міфів Сноррі Стурлуссона, XIII ст.). Епос англосаксів. «Пісня про Беовульфа».	7	2				3		2				5
Тема 3. Література Зрілого Середньовіччя. Класичний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Слово о полку Ігоревім».	5	2	2			3						5
Тема 4. Поезія вагантів, трубадурів (Бернарт де Вентадорн), голярдів, міннезінгерів (Вальтер фон дер Фогельвейде). Лицарська поезія. Лицарський роман. Цикл про легендарного короля Артура (Кретьєн де Труа, Вольфрам фон Ешенбах).	6	2	2			2						10
Тема 5. Література середньовічного міста. Фабліо і шванки. «Роман про Лиса», «Роман про Троянду». Театр у середньовічній культурі. Літургійна драма. Троп, гімн, секвенція. Зерцало, проповідь, видіння. Містерія. Мораліте. Фарс. Міраклъ.	4	2				2		2				
Разом за модуль	30	10	4			2 15		6				
Модуль 2.												
Література доби Відродження												
Тема 1. Умови виникнення Відродження в Європі. Гуманізм як філософія та естетика Ренесансу. Натурфілософія та пантеїзм ренесансної культури. Роль античності у формуванні культури Відродження.	5	2				3						5

Періодизація епохи Відродження. Характерні риси Ренесансу як напряму літератури. Особливості поезії, малої прози та роману Відродження.											
Тема 2. Відродження в італійській літературі. Данте Аліг'єрі – передвісник епохи Відродження. Біографія поета. Збірка «Нове життя». Художній зміст «Божественної комедії» Данте. Ф. Петрарка. Дж. Бокаччо. Життя і творчість.	7	2	2			3					
Тема 3. Література доби Відродження у Франції, Німеччині та Нідерландах. Поезія Франсуа Війона («Малий заповіт», «Великий заповіт»). Маргарита Наваррська («Гептамерон»: композиція, психологізм). «Гаргантюа і Пантагрюель» Франсуа Рабле – вершина французької гуманістичної літератури. Діяльність літературного об'єднання «Плеяда». П'єр де Ронсар та його сонети. Література німецького та нідерландського Відродження. Творчість Ульріха фон Гуттена, Мартіна Лютера. Бюргерська і народна література («Тіль Ейленшпігель», «Доктор Фаустус»). Ганс Сакс («Комедія про терплячу й послушну маркграфиню Грізельду»), Себастьян Брант («Корабель дурнів»). Еразм Роттердамський («Похвала Глупоті»).	5	2	1			3					10
Тема 4. Відродження в Англії. Хронологічні межі, загальна характеристика. Представники. Творчість Дж. Чосера, Т. Мора та К. Марло. Вільям Шекспір. «Шекспірівське питання». Три періоди творчості. Характеристика жанрів п'єс Шекспіра. Синтез трагічного і комічного, високого і низького, багатство образних засобів. Історичні хроніки. Трагедії Шекспіра «Гамлет», «Макбет», «Король Лір», «Отелло».	6	2	2			2		2			

Шекспірівські комедії. Романтичні комедії: «Багато галасу з нічого», «Сон літньої ночі», «Дванадцята ніч».												
Тема 5. Відродження в Іспанії. Хронологічні межі. Національна своєрідність. Жанрове розмаїття поезії та драматургії. Творчість Лопе де Вега. «Драма «Фуенте овехуна». Творчість Мігеля Сервантеса де Сааведра. Роман Сервантеса «Дон Кіхот» як антилицарський роман та соціальна сатира. Характеристика образів Дон Кіхота та Санчо Панси. Значення роману в контексті світової літератури.	4	2				2		2				5
Разом за модуль	30	10	5			15		4				
Разом за 2-й семестр	60	20	10			30	60	10				50

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	Змістовий модуль 1.		
1.	Тема 3. Героїчний епос як закономірне явище літератури Середніх віків. Класичний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Слово о полку Ігоревім». Подальша доля поем у мистецтві. Розглянути відмінності між архаїчним (скандинавським та кельтським епосами) та епосами зрілого середньовіччя. Порівняти художні образи персонажів «Пісні про Роланда» (Роланд – Ганелон, Карл – Ганелон); виявлення рис фольклору в «Пісні про Роланда»: символи, повтори, постійні епітети, метафори тощо (на прикладі уривків із тексту).	2	
2.	Тема 4. Література лицарського замку. Лицарська культура. Лірика трубадурів Провансу. Мотиви кохання і служіння. Культ прекрасної Дами. Жанрове розмаїття лірики трубадурів. Німецький міннезанг. Виникнення та основні цикли лицарського роману. Жанрові особливості лицарського роману доби Середньовіччя. «Роман про Трістана та Ізольду» (огляд). Провідні мотиви і образи. Причини популярності твору. Реконструкція і переказ роману Ж. Бедьє, переклад М. Рильського.	2	

	Інтерпретація роману у поемі Лесі Українки «Ізоolda Білорука». Модульна контрольна робота.		
	Змістовий модуль 2.		
3.	Тема 2. Данте Аліг'єрі – передвісник епохи Відродження. Біографія поета. Збірка «Нове життя». Художній зміст «Божественної комедії» Данте. Інтерпретація «Божественної комедії» Данте у романі Дена Брауна «Інферно». Прокоментувати висловлювання українських письменників і перекладачів про творчість Данте.	2	
4.	Тема 4. Відродження в Англії. Вільям Шекспір. «Шекспірівське питання». Три періоди творчості. Характеристика жанрів п'єс Шекспіра. Синтез трагічного і комічного, високого і низького, багатство образних засобів. Історичні хроніки. Трагедії Шекспіра «Гамлет», «Макбет», «Король Лір», «Отелло». Шекспірівські комедії. Романтичні комедії: «Багато галасу з нічого», «Сон літньої ночі», «Дванадцята ніч». Зіставлення образів героїнь у сонетах митців. Порівняння оригіналів і художніх перекладів сонетів В. Шекспіра (за умови володіння англійською мовою).	2	
5	Тема 5. Значення творчості Сервантеса у розвитку світової літератури. Життєвий і творчий шлях іспанського письменника. Історія створення роману. Образи Дон Кіхота та Санчо Панси. Роль «Дон Кіхота» у подальшому розвитку європейської літератури. Модульна контрольна робота.	2	
	Разом за 2 семестр	10	

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	Змістовий модуль 1. Література Середньовіччя		
1	Опрацювати розділи «Місто», «Церковно-релігійне життя», «Хрестові походи», «Культура. Ментальність населення» з навчального посібника О. О. Крижановської та О. П. Крижановського «Історія Середніх віків». Київ: Либідь, 2004.	3	5
2	Література Ісландії (скандинавський епос). «Старша Едда», «Молодша Едда» (перекази міфів Сноррі Стурлуссона, XIII ст.).	3	5
3	Епос англосаксів. «Пісня про Беовульфа». Епос скандинавів (саги, поезія скальдів). Подивитись захоплюючу анімаційну екранізацію «Beowulf»	3	5

	всесвітньо відомої англосаксонської легенди про славетного воїна Беовульфа та його протистояння з чудовиськом на ім'я Грендель. Реж. Роберт Замецкіс, 2007. Зіставлення кінофільму та епосу.		
4	Класичний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Слово о полку Ігоревім». Підготувати доповідь про зіставлення романських, германських та слов'янських героїчних епосів.	2	5
5	Підготувати доповідь про українські переклади поезії вагантів, трубадурів (Бернарт де Вентадорн), голіардів, міннезінгерів (Вальтер фон дер Фогельвейде). Переклади українською лицарського роману Середньовіччя, циклу про легендарного короля Артура (Крет'єн де Труа, Вольфрам фон Ешенбах). Розглянути поему В. Скотта «Сер Трістерм».	2	5
6	Характерні риси Ренесансу як напряму літератури. Особливості поезії, малої прози та роману Відродження.	3	5
7	Данте Аліг'єрі – передвісник епохи Відродження. Біографія поета. Збірка «Нове життя». Художній зміст «Божественної комедії» Данте. Іван Франко про Данте та його творчість.	3	5
8	Відродження в італійській літературі. Ф. Петрарка. Дж. Бокаччо. Життя і творчість. Проаналізуйте статтю: Шалагінов Б. Як створювався «Український Боккаччо»: (до 100-річчя Миколи Лукаша). <i>Всесвіт</i> . № 9–10 / 11–12. http://vsesvit-journal.com . Підготуйте розповідь про М. Лукаша як про перекладача літератури європейського Відродження.	3	5
9	Характеристика жанрів п'єс Шекспіра. Синтез трагічного і комічного, високого і низького, багатство образних засобів. Історичні хроніки Шекспіра як попередники історичного роману Європи. Трагедії Шекспіра «Гамлет», «Макбет», «Король Лір», «Отелло». Шекспірівські комедії. Підготуйте доповідь «Життя Гамлета у світовому кінематографі» на матеріалі фільмів Лруренса Олів'є (1948), Франко Дзефіреллі (1990), Кеннета Брана (1996), Ліндсі Тернет (за виставою лондонського театру «Барбікан», 2015). Режим доступу: https://www.xn--1000-83dma3a1c7b6a8s.xn--j1amh/wp-content/uploads/2018/09/%.pdf	4	5
10	Роман Сервантеса «Дон Кіхот» як антилицарський роман та соціальна сатира. Характеристика образів Дон Кіхота та Санчо Панси. Значення роману в контексті світової літератури. Підготуйте доповідь про вплив роману Сервантеса на творчість таких авторів, як Філдінг і Смоллет, Дікенс.	4	5
	Разом	30	50

6.5. Індивідуальні завдання

Здобувачі отримують для аналізу тексти із творів періоду Середньовіччя та Відродження, теми для написання рефератів.

Приклади текстів для аналізу із творів періоду Середньовіччя та Відродження

1. Про якого героя кельти розповідали: коли він приходив у стан «бойової люті», то незвичайно виростав і весь спотворювався: на кінці кожної його волосини виступала краплина крові, від тіла йшов неймовірний жар, із середини лоба бив вогняний струмінь крові, а обертання на чотири сторони світу викликало туман. Крім того, «занурюючись у ванну, котрою йому слугувало море, він червонів та шипів. На своїх ворогів він насилав жахливі біди: непроглядну імлу, урагани, шторми та сонячні затемнення. Він міг стати на наконечник піки босою ногою, у складних ситуаціях він використовував рогатий спис (із роздвоєним наконечником), який кидав у ворога пальцями ноги, стоячи у воді: 1) Конхобар; 2) Кухулін; 3) Сігурд; 4) Одін.

2. «В обіймах смерті чується Роланд: / ...І меч і ріг вкриваючи собою./Він повернувся лицем та головою /До сарацинів краю, бо бажав, / Щоб кожен рицар, щоб король сказав: / «Оце був граф! Як витязь умирав». – проаналізуйте текст. Назвіть ріг і меч Роланда.

3. «Візьміть Коладу, васал мій гідний. / Володів нею перш, ніж я її добув, / Раймунд Беренгарій, граф Барселонський. / Дарую її вам, чию пізнав доблесть» Проаналізуйте текст. Що дарує Сід?

4. «То віддайте мені хоч Бальмунг! Він тримав його у своїх руках. На ньому спочивав його погляд. Нехай же він ще раз привітає мого коханого!» – говорить Крїмгільда. Що таке Бальмунг?

5. Хто із французьких поетів 15 століття написав «Заповіт» із такими признаннями: «Ох, Боже мій, коли б я вчився, / Безглуздох не шукав забав / І добрим звичаям корився, / Я б дім і тепле ліжко мав. / Та що ж, я школу обминав, / Як роблять це недобрі діти. / Дивлюсь на те, що написав, / І серце почало щеміти». Що можете розповісти про його життєвий шлях і творчість?

6. Роман має п'ять частин, зокрема «Страшні і жахливі діяння і подвиги вельми славетного Пантагрюеля, короля дипсодів, сина великого велетня Гаргантюа»; «Найжахливіше життя великого Гаргантюа, батька Пантагрюеля»; «Третя книга героїчних діянь і промов доброго Пантагрюеля», а також «Четверта книга» і «П'ята книга». Про який роман якого автора йдеться?

7. У якому німецькому сатирично-повчальному творі поч. 16 ст. дається така характеристика? Хто його автор «А нині батько – грошолоб, / (Сліпець, невіглас, душолюб) / Бере таких учителів, / Що роблять дурнів із синів:/Повчиться син у них, і з сина / Не муж виходить, а скотина. / І тут немає дивини:/В дурних батьків – дурні сини. / А згодом прийде й до розплати, / Як стане в раді засідати/Ваш син, лайдак і лоботряс. / Бо тим же він ганьбить і вас».

8. Про яких коханців йде мова? Чому свій шлюб вони втаємничують і побираються без волі батьків? «Коли твоє кохання чесне й ціллю/шлюб маєш, звістку дай мені ти завтра/через мого до тебе посланця, / де і коли ти шлюб хотів би взяти. / До ніг тобі складу я все, що маю, / й піду з тобою, пане мій, край світу».

9. «Збожеволів він отак до послідку, і вроїлася йому в голову дивочна думка, яка жодному шаленцеві доти на ум не спливала: що йому випадає, мовляв, і подобає, собі на славу, а рідному краєві на пожиток, статися мандрованим рицарем, блукати світами кінно і оружно, шукати пригод і робити все те, що робили, як він читав, мандровані рицарі, – тобто поборювати всілякого роду кривди, наражатися на різні біди й небезпеки, щоб, перебувши їх і подолавши, окрити ймення своє не смертельною славою». Яке ім'я у цього героя? Хто автор твору? Знайдіть приклади іронії у тексті.

10. Хто, коли і де написав такі рядки: «Чому ми так шануємо все чуже? Чому такі несправедливі до себе? Чому ми просимо милості в чужих мов, ніби соромимося говорити своєю рідною мовою?»

Тематика рефератів

Тематика рефератів (презентацій) до першого модульного контролю

1. Історико-культурні передумови виникнення середньовічної літератури.
2. Образ Кухуліна як яскравий приклад героя архаїчного епосу.
3. Людина і світ чудесного в ірландських сагах.
4. Космогонічні та есхатологічні міфи «Старшої Едди».
5. «Молодша Едда» та поезія скальдів.
6. Скандинавська словесність і Київська Русь.
7. Риси героїчного міфу в англосаксонському епосі «Беовульф».
8. «Пісня про Гільдебранта» – героїчна пам'ятка континентальних германців.
9. Світський характер трактату Северина Боетія «Про розраду філософією».
10. Проблеми становлення особистості у автобіографічному трактаті Аврелія Августина «Сповідь».
11. Традиції житійної літератури доби Середньовіччя.
12. Особливості «Каролінгського Відродження».
13. Жанрові особливості «Видіння про Петра Орача» Вільяма Ленгледа.
14. Типологічна схожість «Пісні про Роланда» та «Слова про похід князя Ігоря».
15. Традиції та новаторство жанру героїчного епосу у «Пісні про Роланда».
16. Образ ідеального правителя у «Пісні про мого Сіда».
17. Історична основа та художня вигадка у «Пісні про мого Сіда».
18. Жіночі образи у «Пісні про Нібелунгів».
19. Жанрові особливості «Пісні про Нібелунгів».
20. Лицарська культура і хрестові походи.
21. Провансальська куртуазна лірика.
22. Мотив кохання і страждання у творчості Джауфре Рюделя.
23. Особливості творчості Бертрана де Борна.
24. Значення творчості Вальтера фон дер Фогельвейде для розвитку європейської поезії.
25. Поезія вагантів як самобутнє явище культури доби Середньовіччя.
26. Новаторство Кретьєна де Труа в романах «артурівського циклу».
27. Роман «Трістан та Ізольда» та його інтерпретація у поемі Лесі Українки «Ізольда Білорука».
28. Роман Жозефа Бедьє «Трістан та Ізольда» як реконструкція текстів Тома і Беруля.
29. Роман Томаса Мелорі «Смерть Артура» як прощання із золотим віком лицарства.
30. Морально-етичні проблеми роману Вольфрама фон Ешенбаха «Парцифаль або Святий Грааль».
31. Система образів у романі Гартмана фон Ауе «Бідний Генріх».
32. Жанрові особливості романів візантійського циклу.
33. Жанри сатиричної літератури середньовічного міста.
34. Ідейно-художні особливості «Романа про Троянду».
35. Специфіка відображення суспільних проблем у анімалістичному епосі «Роман про Лиса».
36. Образи позитивних героїв у фавльо.
37. Мандрівні сюжети у шванках про попа Аміса Штрікера.
38. Тематика та проблематика містерій.
39. Традиції та новаторство «Міракля про Теофіла» Рютбефа.
40. Значення творчості Адама де ла Аля для формування світського європейського театру.
41. Жанри середньовічної драми та їх роль у розвитку європейської культури.
42. Вплив традицій народної сміхової культури на виникнення фарсу.

43. Мотиви роману про «Трістана та Ізольду» у поемі В. Скотта «Сер Трістром».
44. «Роман про Ренара» у творчості Івана Франка.
45. Вплив скандинавської міфології на творчість Дж. Толкіна.
46. Доба лицарства та її відтворення в романі В. Скотта «Айвенго».
47. Хрестові походи та їх рецепція в романі Г. Сенкевича «Хрестоносці».
48. Образ доктора Фауста в літературі Середніх віків та доби Відродження.
49. Специфіка гробіанського гумору в німецьких народних книгах про Тіля Ейленшпігеля.
50. Рецепція літератури Середніх віків у романі Анджея Сапковського «Вежа блазнів».

Тематика рефератів (презентацій) до другого модульного контролю

1. Гуманізм як ідеологія доби Відродження.
2. «Великий Морганте» Луїджі Пульчі як епопея нового типу.
3. Тема кохання в поемі Матео Боярдо «Закоханий Орlando».
4. Еволюція образу Роланда в поемі Лудовіко Аріосто «Несамовитий Орlando».
5. Нове життя Данте як жанр любовної автобіографії.
6. Поема Данте «Божественна комедія» та її інтерпретація в романі Дена Брауна «Інферно».
7. Змагання розуму і почуттів у поемі Данте «Божественна комедія».
8. Новий діалог особистості зі світом у збірці Петрарки «Канцоньєре».
9. Ренесансна широта світосприйняття в «Декамероні» Боккаччо.
10. Дослідження жіночого характеру у повісті Джованні Бокаччо «Елегія мадонни Ф'яметти».
11. Ідеал державної влади у трактаті Нікколо Макіавеллі «Державець».
12. Останній ренесансний і перший бароковий поет Торквато Тассо.
13. «Місто Сонця» Томмазо Кампанелли як візиренесансної утопії.
14. Відображення моральних тенденцій «Божественної комедії» Данте в збірці Маргарити Наваррської «Гептамерон».
15. Творчість Франсуа Війона як зразок поезії проторенесансу.
16. Гуманістична проблематика в романі Франсуа Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель».
17. Шляхи побудови ідеального суспільства в романі Франсуа Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель».
18. Своєрідність сонетів Пера де Ронсара.
19. Традиції ренесансного сміху у «Похвалі глупоті» Еразма Роттердамського.
20. Творчість Мартіна Лютера та її вплив на розвиток німецької літератури.
21. «Промови», «Діалоги», «Нові діалоги» Ульріха фон Гуттена як свічадо доби.
22. Каталог дурнів у сатирі С. Бранта «Корабель Дурнів».
23. Німецька народна книжка «Доктор Фаустус» та її роль у розвитку світової літератури.
24. «Кентерберійські оповідання» Джеффри Чосера – поетична енциклопедія англійського життя XIV століття.
25. Модель ідеального суспільства в «Утопії» Томаса Мора.
26. Значення творчості Філіпа Сіднея для англійської поезії.
27. Своєрідність «євфуїстичного» стилю романів Джона Лілі.
28. Крістофер Марло як засновник жанру ренесансної трагедії.
29. Новаторство поеми Едмунда Спенсера «Королева фей».
30. «Шекспірівське питання» та його вирішення у наш час.
31. Тема кохання в сонетах В. Шекспіра та Ф. Петрарки.
32. Тема «пам'ятника» в сонетах В. Шекспіра.
33. Трагедія В. Шекспіра «Ромео і Джульєтта» та її кіноверсії.
34. Трагедія «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра та її інтерпретація в однойменному творі Карела Чапека.
35. Ренесансна проблематика трагедії В. Шекспіра «Король Лір».
36. Гамлет як найтрагічніший герой трагедій В. Шекспіра.
37. Специфіка фіналу трагедії В. Шекспіра «Отелло».

38. Трагічний конфлікт у «Макбеті» В. Шекспіра.
39. Ренесансний сміх у комедії В. Шекспіра «Сон літньої ночі».
40. Вплив жанру утопії на трагікомедію В. Шекспіра «Буря».
41. І. Франко як дослідник творчості В. Шекспіра.
42. Значення творчості Лопе де Веги для розвитку іспанської драматургії.
43. Тематика і проблематика комедії Лопе де Веги «Собака на сніні».
44. Традиції шахрайського роману у творі Матео Алемана ««Гусман з Альфараче»».
45. «Лузіада» Луїса де Камоенса як взірць героїчної генеалогічної поеми.
46. Життя Сервантеса як типова ренесансна біографія.
47. Світ двох реальностей у романі Сервантеса «Дон Кіхот».
48. Комізм і трагізм образу Дон Кіхота.
49. Гамлет і Дон Кіхот як вічні образи світової літератури.
50. Доба Відродження у ліриці Ліни Костенко.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проєктор.
2. Обладнання: комп'ютер.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Історія зарубіжної літератури. Середні віки. Відродження: навч.-метод. посіб. для бакалаврів філології за спеціалізацією 035. 01 Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність; 035.033 Польська мова та література. Зарубіжна література; 035.036. Словацька мова та література; 035.038 Чеська мова та література / Уклад. Бездір Н. П., Демчик М. І., Ужгород. 2023.
2. Безруков А. В. Історія зарубіжної літератури: від античності до початку ХІХ ст.: навч. посіб. для студентів філол. спец. ЗВО. Дніпро: ФОП Касян-Шаїнський, 2021. 165 с.
3. Боговін О. В. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та Відродження: навч.-метод. посіб. для студентів. Бердянськ: Ткачук О. В. [вид.], 2015. 243 с.
4. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та доби Відродження. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 248 с.
5. Насмінчук Г. Й. Зарубіжна література ранніх епох: Античність, Середньовіччя, Відродження: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Рута, 2013. 211 с.
6. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література від античності до початку ХІХ сторіччя: Історико-естетичний нарис. Київ: КМ Академія, 2007. 360 с.
7. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури. Епоха Середніх віків та Відродження: навч. посіб. Кривий Ріг, 2012. 184 с.

Допоміжна література

8. Борхес Х. Л. Прихована магія «Дон Кіхота». *Борхес Х. Л. Алеф: Прозові твори*; Перекл. з ісп. Харків: Фоліо, 2008. С. 403–406.
9. Габлевич М. Світло Шекспірового храму: Статті. Переклади. Дрогобич: Коло, 2016.
10. Гейман Н. Скандинавська міфологія. Київ: Країна Мрій, 2017.

11. Сйтс, Вільям Батлер. Кельтські сутінки / пер. з англ. Олена О`Лір. Львів, 2023. 224 с.
12. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2-х т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2005.
13. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське середньовіччя. Перекл. з нім. А. Онишка. Львів: Літопис, 2007.
14. Павличко Д. В. Філософія життя та любові у трактатах і сонетах. *Відродження*. 1994. № 4. С. 49–54.
15. Франко І. Данте Аліг'єрі. Характеристика середніх віків. Життя поета і вибір із його поезії. *Франко І. Збір. тв.: у 50 т.* Київ: Наукова думка, 1978. Т. 12. С. 7–231.
16. Франко І. Дантова друга любов. *Франко І. Збір. творів: в 50 т.* Київ: Наукова думка, 1978. Т. 12. С. 232–253.
17. Франко І. Мігуель Сервантес і його «Дон Кіхот». *Франко І. Збір. тв.: у 50 т.* Київ: Наукова думка, 1976. Т. 4. С. 167–170.
18. Франко І. Передмови до вид. В. Шекспіра (до драматичних творів: «Гамлет», «Приборкана гоструха», «Макбет», «Коріолан», «Юлій Цезар»). *Франко І. Збір. тв. у 50-и т.* Київ: Наукова думка, 1980. Т. 32. С. 156–206.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

19. Сайт ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/>
20. Репозитарій УжНУ URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>
21. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>
22. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
23. Загальний сайт Національної бібліотеки ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
24. Сайт бібліотеки ім. Д. І. Чижевського. URL: <http://library.kr.ua/>
25. Український шекспірівський портал. URL: <http://shakespeare.zp.ua/>